

Kainuu-ohjelma pähkinänkuoressa (tulee ensimmäiselle sivulle)

Sisältö (tiivistelmän 2. sivu)

1. Parhaat puolet ja tavoitteet ... *sivunro*
2. Mikä tämä esite on..
3. Kehittämisen painotukset...
4. Osaaminen ja yritykset...
5. Älykäs erikoistuminen...
6. Kehittämisen kärjet ...
7. Saavutettavuus, tilaa olla ja asua ...
8. Hyvä arki ...
9. Kainuu nyt ...
10. Tilastotietoja...

1. Parhaat puolet ja tavoitteet

Laatikkoon Kainuun yhteinen kehittämisen näkemys:

Van hyvejää! Hyvinvoiva ja vetovoimainen Kainuu

Kainuun hyvinvointi ja vetovoima tehdään osaamisella, rohkealla yrittämisellä ja yhteistyöllä

Kuvia

Kainuussa on parasta:

- Luonto – Kainuun meri (Oulujärvi), vaarat, järvet, metsät ja suot sekä laajat luonnonsuojelualueet ovat kauneimpia Suomessa.
- Runsas ja monipuolinen, kainutlaatuinen (ainutlaatuinen kainuulainen) kulttuuritarjonta: esimerkiksi Kajaanin teatteri, Runoviikko, Linnanvirta, Hiljainen kansa, Raatteen Portti, Kuhmon kamarimusiikki, Soiva Metsä, Kajaani Dance.
- Neljä vuodenaikaa ja lumivarmat olosuhteet
- Erinomaiset harrastus-, liikunta- ja urheilumahdollisuudet sekä ulkoilma-aktiviteetit sekä taajamissa että kansallispuistoissa ja lähes koskemattomissa erämaissa kaikkina vuodenaikoina
- Kainuu on lähellä tulla
  - vaeltamaan, melomaan, hiihtämään, laskettelemaan tai lunta ja revontulia katsomaan.
- Kainuussa on vahvaa teknologia-osaamista, esimerkiksi robotiikassa, pelialalla ja sen koulutuksessa.
- Sujuva arki ja erinomainen elämän laatu kauniin luonnon keskellä
  - Helppoa ja turvallista asua, tehdä töitä, yrittää, viettää vapaa-aikaa, lomailia ja harrastaa
  - Aikaa ja rahaa säästyy työmatkoissa ja asumisessa

Laatikkoon tai palluroihin

Kainuussa tavoitellaan pitkällä aikavälillä, vuoteen 2035 mennessä:

- tuhansia uusia työpaikkoja
- vienti- ja kasvuyritysten määrän moninkertaistamista
- entisestään parempaa saavutettavuutta
- väestön vähenemisen pysäyttämistä ja kääntymistä kasvuksi
- maan korkeinta työllisyysastetta
- Kainuusta edelläkävijä-maakunta ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa
- kainuulaisten hyvinvoinnin paranemista kaikilla osa-alueilla

2. Mikä tämä esite on

Tässä lehtisessä esitellään Kainuu-ohjelmaa, joka on rakennettu yhdessä eri toimijoiden kanssa ja jonka maakuntavaltuusto on hyväksynyt. Se sisältää sekä lyhyen aikavälin suunnitelman eli maakuntaohjelman, että pitkän aikavälin tavoitteet vuoteen 2035 (maakuntasuunnitelma).

Kainuun menestykselle on tärkeää:

- Yritysinvestoinnit erityisesti kärkialoille eli teknologiateollisuuteen, biotalouteen, matkailuun ja kaivostoimintaan.
- Vientiyritykset ja tuotannon jalostusasteen nosto, joilla myös tuetaan Kainuun aluetalouden kestäväää kasvua.
- Työvoiman saannin turvaaminen, joka hoidetaan:
  - koulutuksella ja täydennyskoulutuksella sekä työperäisellä Kainuuseen muutolla kotimaasta ja ulkomailta
  - opiskelijoiden työllistämällä ja opiskelun takia pois muuttaneiden kainuulaisten nuorten saamisella takaisin Kainuuseen
  - työllisyysasteen nostolla
  - etätömahdollisuuksien kohentamisella.
- Työvoima, tarvitaan esimerkiksi:
  - noin 3000 sosiaali- ja terveyspalvelujen ammattilaista
  - satoja opettajia
  - runsaasti työvoimaa teollisuuteen sekä maa- ja metsätalouteen
  - yrityksissä on noin 3000 työpaikkaa, koska ikääntyvät yrittäjät eläköityvät
- Matkailijat, joita Kainuun luonto, liikunta- ja urheilumahdollisuudet sekä rikas kulttuuri houkuttelevat ympäri vuoden.
- Kainuussa tehdään töitä sen eteen että tulijat tuntevat itsensä tervetulleiksi ja kotiutuvat tänne.

Puhekuplaan: Joko muuttaisit Kainuuseen? Kainuussa on töitä, sujuva arki ja loistavat harrastusmahdollisuudet Palluroihin ammatteja joista Kainuussa on pulaa (ks. työvoimatarveanalyysi)

3. Kehittämisen painotukset

Kaavion kuvat ja koko kaavio uusitaan

Kuva 1. Kainuun maakuntaohjelman (v. 2018 - 2021) kehittämisen painopisteet.

Sanoja palluroihin: Puhdasta vettä, Puhdasta ilmaa, Puhdasta ruokaa, Turvallista elämää, Hiljaisuutta, Rauhallisuutta, Erämaata, Erätaitoja, Riistaa, Kaloja, Sieniä, Metsämarjoja, Maanläheisyyttä, Luontokuvausta, Kesämökkejä, Puurakentamista, Bioenergiaa. Kajaanin Runoviikko, Kuhmon kamarimusiikki, Hyrynsalmen Suopotkupallo

Kainuu-ohjelman tavoitteet toteutuvat seuraavien toimenpiteiden avulla:

- tulokselliset ja kriittisiä kehittämishankkeita ratkaisevat kehittämishankkeet ja koulutus
- kehittämisrahoituksen suuntaaminen vaikuttaviin kehittämiskohteisiin
- edunvalvonta
- teolliset ja palvelualan investoinnit
- onnistuneiden rekrytointien ja maakuntaan muuton kautta saadaan riittävästi osaavaa työvoimaa
- asukkaiden hyvinvoinnin parantaminen
- laajaa (julkinen sektori, yhdistykset, yritykset ja kansalaiset) ja tuloksellista yhteistyötä Kainuussa sekä kansallisesti ja kansainvälisesti
- yritysten kannattava kasvu ja uusien yritysten synty

Kainuu-ohjelmassa on huomioitu maakunnan eri osien ja kuntien tarpeet ja kehittymisen edellytykset.

Kainuun elinkeinotoiminnan kärkialoja ovat matkailu, teknologiateollisuus, biotalous ja kestävä kaivannaisala, joita kehitetään kokonaisuutena aina tarvittavasta perusosaamisesta ja infrastruktuurista aina huippuosaamiseen saakka.

Vuosittain tehdään toimeenpanosuunnitelma (TOPSU), jossa on tärkeimmät tavoitteet, kehittämiskohteet ja käytännön toimet.

4. Osaaminen ja yritykset

Kainuussa osaamista edistävät:

- Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK), jolla on vahva robotiikka- ja peliala
- Kajaanin yliopistokeskus sekä Aikuis- ja täydennyskoulutusyksikkö AIKOPA
- Luonnonvarakeskus LUKE-Kainuu: Paltamon kalantutkimusyksikkö, Kajaanin tutkimusyhteistyöyksikkö ja Puolangan ympäristönäytepankki
- Teknologian tutkimuskeskuksen (VTT) Mittatekniikan keskus (MIKES) -Kajaani
- CEMIS (Centre for Measurement and Information Systems): Oulun ja Jyväskylän yliopistojen, KAMK:n, VTT:n ja CSC:n (Tieteen tietotekniikan keskus) yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimusperustainen tutkimus- ja koulutuskeskus
- verkko-opintojen ja etäopetustarjonnan laajentaminen
- koko maakunnan kattavat hyvät tietoliikenneyhteydet
- lukiot ja ammattiopistot eri kunnissa
- Vuokatti – Ruka urheiluakatemia ja Sotkamon urheilulukio ”olympiavoittajien kasvattaja”
- YritysAmis ainoana Suomessa.

Menestyviä eri toimialojen kärkiyrityksiä Kainuussa:

- Critical Force Oy, peliyhtiö
- Oy Crosslam Kuhmo Ltd, puurakentamisen CLT-tehdas
- CSE Entertainment Oy, liikuntaa, pelejä ja elämyksiä virtuaalituotetuudessa yhdistävä (Exergaming)
- Herman IT Oy, datakeskus
- Sotkamo Silver Oy, hopeakaivosyhtiö
- ST1 Biofuels Oy, bioetanolitehdas
- Terrafame Oy, metallimalmikaivosyhtiö
- Transtech Oy, raitiovaunuvalmistaja ja konepaja
- Kiantama Oy, luonnon- ja viljeltyjen marjojen jalostus
- Kainuun Lohimestari Oy, kalanviljely sisävesissä

Pienet ja keskisuuret (PK-) sekä mikroyritykset ovat Kainuussa erittäin merkittävä työllistäjä. Niiden menestymiselle tärkeää on henkilöstön osaamisen kehittäminen, kilpailukyvyyn ja palvelujen laadun sekä kustannustehokkuuden parantaminen.

Kuvia yritysten tuotteista, esim: IWall, Athene Exergaming, Datakeskus, Robotti , CLT-talo, Ratikka, Biokia mustikkajauhe, loimulohi

Palluroihin sanoja: Elinkeinoelämä, koulutus, julkiset palvelut, Digitalisaatio, data-analyysi, automaatio, robotiikka, verkkokauppa, etätyö ja-opiskelu, verkko-opinnot

5. Älykäs erikoistuminen

Älykkään erikoistumisen idea on lähtöisin Euroopan unionin (EU) komissiolta. Ideana on, että alueet etsivät omat vahvuutensa ja ydinosaamisensa, joiden kehittämällä ne vahvistavat elinvoimaansa. Tavoitteena on vahvistaa Kainuun aluetaloutta, saada alueelle uusia investointeja, yrityksiä, osaamista ja teknologiaa sekä lisätä alueen yritysten tuotannon jalostusastetta ja vientiä. EU:n rakennerahasto-ohjelmat vuosille 2014 – 2020 pohjautuvat älykkään erikoistumisen periaatteelle, ja sitä korostetaan myös muissa EU-rahoitusohjelmissä kuten Horisontti 2020 -tutkimusohjelmassa.

[Kaavio muokataan uuteen ulkoasuun](#)

KAINUUN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN PAINOTUKSET 2018-2021		
TEKNOLOGIA-TEOLLISUUDEN INNOVAATIOT: 1. Mittaustekniikka 2. Pelit ja simulaattorit 3. Metalliteollisuuden innovaatiot	BIOTALOUDEN JA KAIVOSTEOLLISUUDEN INNOVAATIOT: 1. Alan teollisuuden prosessi- ja ympäristömonitorointi 2. Metsä-, ruoka- ja sinisen biotalouden innovaatiot	HYVINVOINTI- JA TERVEYSALAN INNOVAATIOT: 1. Aktiviteettimatkailu 2. Terveys, liikunta ja urheilu
LÄPILEIKKAAVAT TEEMAT JA TAVOITTEET KAIKILLA ”ÄES” OSAAMISALOILLA:		
1. Kehitystä vauhdittavien teknologiasovellusten (KET) tuominen tuotekehitykseen ja valmistukseen		
2. Robottiikan, automaation, data-keskuspalveluiden, tekoälyn ja keinotodellisuuden hyödyntäminen		
3. Kiertotalouden uudet ratkaisut ja sovellukset		
4. Vähähiilisyys-, resurssitehokkuus- ja ilmastonmuutoksen hillinnän innovaatiot		
INVESTOINTEJA, YRITYKSIÄ, OSAAMISTA JA TEKNOLOGIAA ALUEELLE, VIENNIN JALOSTUSASTEEN JA VOLYYMIN KASVATTAMINEN		

Kuva 2. Kainuun älykkään erikoistumisen painotukset

Kainuun älykkään erikoistumisen aloja kehitetään:

- Korkean osaamisen, tutkimuksen ja keksintöjen (innovaatioiden) sekä niitä tukevan koulutuksen kautta

[Kuvia aiheeseen liittyen](#)

6. Kehittämisen kärjet - Matkailu

Matkailijalle tarjotaan ympäri vuoden runsasta lomaohjelmaa, joka muodostuu kulttuuri-, liikunta-, hyvinvointi- ja ruokapalveluista sekä historiasta ja paikallisesta elämäntavasta kertovista tarinoista aidoissa ympäristöissä.

Kainuussa on kaksi kansallispuistoa:

- Hossa Suomussalmella, jossa pääset kokemaan kivikautisia kalliomaalauksia, kirkkaita vesiä ja luonnonmetsiä.
- Sotkamon Hiidenportista löydät jylhät rotkomaisemat ja erämaisen rauhalliset aarnimetsät.

Muita kiinnostavia matkailukohteita:

- Oulujärvessä, ”Kainuun meressä” sijaitseva paratiisimainen Ärjänsaari
- maailman pohjoisin kivilinna, Kajaanin rauniolinna
- suurpetojen ja muiden villieläinten katselu ja kuvaus erämaaluonnossa
- matkailukeskukset Vuokatti sekä Ukkohalla-Paljakka, joihin matkustaa yli 80 % Kainuuseen tulevista lomalaisista.

Kainuun erinomaiset liikunta- ja urheilumahdollisuudet houkuttelevat myös suuria ulkomaisia urheilijaryhmiä valmentautumaan ja harjoittelemaan Vuokattiin.

Kainuulla on yhteistä rajaa Venäjän kanssa 262 km, ja raja-alueen ainutlaatuinen historia ja kulttuuri ovat kansainvälisestikin kiehtovia.

Kainuun matkailun kehittämisen tavoitteena on:

- Kainuun matkailuun 5 % vuosittainen kasvu
- tarjonnan uudistaminen ja uudet investoinnit kasvavaa kysyntää ennakoiden
- vaivaton matkustaminen Kainuuseen.

Kuvia eri kohteista: esim. Ärjänsaari, Hossa, Paljakan aarnimetsät, Turvehoidot tms hyvinvointipalvelu, Wellness, Karhut/sudet/porot, Kalevala-kirja, Vaara-asutus (*Kempasvaara?*), revontulet, lumi, Suopotkupallo, Kuhakunkku jne.

6. Kehittämisen kärjet – Teknologiateollisuus, Biotalous, Kaivannaisala

Kainuun teknologiateollisuuden tuotteiden vienti on yli puolet alueen koko viennistä. Kainuussa on informaatio- ja viestintäalan (ICT), sähkö- ja elektroniikkateollisuuden, kulkuneuvojen, koneiden ja laitteiden sekä metallituotteiden valmistusta. Kainuussa tuetaan KAMK:n vahvaa pelialan sekä e-urheilun koulutusta ja kehitystä. Aloille syntyy paljon startup-yrityksiä, jotka työllistävät yhä enemmän.

Kainuun teknologiateollisuuden tavoitteita:

- Monipuolista ja kestävä kasvua, jotta saadaan lisää uusia yrityksiä ja yhä nopeammin vahvistuvia kasvuyrityksiä.
- Viennin ja kasvun laajenemista nykyisissä yrityksissä.
- Teollisia ja palvelualan investointeja.
- ICT- ja datakeskusalan aseman vahvistamista kotimaassa ja kansainvälisesti.

Biotalous on liikevaihdoltaan ja henkilömäärältään suurin yksityisen sektorin toimiala Kainuussa ja sen ytimen muodostavat:

- metsät (mekaaninen ja kemiallinen puunjalostus, lähikuitu, bioenergia sekä muut metsän tuotteet ja palvelut)
- maatalous ja luonnontuoteala
- luontomatkailu ja luontoperustaiset hyvinvointipalvelut (esimerkiksi Green Care eli Luontohoiva, Luontovoima)
- laajat ja puhtaat vesialueet, joiden kestävä hyödyntämistä voidaan kehittää (sininen biotalous).

Kainuussa on runsaat uusiutuvat luonnonvarat ja biotalouden laajaa osaamista. Kainuussa voidaan kasvattaa sekä kansallista että kansainvälistä kysyntää, ja lisäksi paikallista tuotantoa, kuten puurakentaminen, lähienergia ja lähiruoka.

Kainuun biotalousstrategia 2015–2020 kuvaa tarkat kehittämistavoitteet ja -toimet. Biotaloitusta halutaan hioa seuraavasti:

- kestävä uusiutuvien raaka-aineiden hyödyntäminen sekä tuotannon sivuvirtojen ja jätteiden jalostus (kiertotalous) lisääntyy
- tuotteiden ja palvelujen jalostusaste nousee
- tuotannon kannattavuus paranee, vienti kasvaa
- Kainuuseen saadaan lisää biotalouden teollisia ja palvelualan investointeja.

Kaivannaisalalla toimii neljä kaivosta. Terrafame hyödyntää metallimalmeja (mm. nikkeli ja sinkki) ja se työllistää suoraan noin 1500 henkilöä Kainuussa. Mondo Minerals, Juuan Dolomiittikalkki ja Tulikivi tuottavat teollisuusmineraaleja (talkki, kalsiitti ja vuolukivi). Kainuun muita kaivoshankkeita ovat Sotkamo Silver, Otanmäki Mine ja Karelia Gold, joista Sotkamo Silver on jo käynnistämässä tuotantoa v. 2019. Kainuussa on myös luonnonkivialan mikroyrityksiä.

Kaivannaisalan tavoitteena on:

- Muodostaa kestävästi kasvava kaivannaisalan klusteri eli -ryhmä, joka täyttää kansainväliset vaatimukset ja jota viedään eteenpäin tekemällä sovitusti yritysten välistä yhteistyötä sekä tutkimusta, kehittämistä ja keksintöjä (innovaatioita), mm. sivukiven hyödyntämiseen uusiksi tuotteiksi.
- Viennin kasvua alan huipputeknologiassa ja osaamisessa sekä palveluissa ja tuotteissa.
- Osaavan työvoiman saanti.
- Uusien kaivoshankkeiden käynnistyminen ja kaivosten toiminnan jatkuvuuden varmistaminen sekä tuotannon jalostusarvon nousu.

Kuvia kehittämisen kärkiin liittyen

7. Saavutettavuus, tilaa olla ja asua

Uusia liikkumISRatkaisuja, sähköisiä palveluita, infrastruktuuri-investointeja

Kainuussa on tilaa olla ja asua, sillä väestön tiheys on vain 4 asukasta / km², ja Suomessa vain Lapissa on tätä väljempää.

Yleistavoitteena on:

- Kainuuseen pääsee nopeasti ja sujuvasti eri liikennevälineillä ja alueella on helppo liikkua.
- Maakunnassa on nopeat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet.
- Kainuussa on huippunopeat tietoliikenteen runkoverkkoyhteydet.

Lyhyellä aikavälillä tavoitteena on:

- Parantaa matka- ja kuljetusketjujen sujuvuutta vahvalla, laajassa yhteistyössä tehtävällä edunajamisella.
- Kasvattaa Kajaanin lentoaseman matkustajamäärää.
- Vahvistaa Kainuun alueellista kilpailukykyä, kansainvälisyyttä ja vetovoimaa.

Tavoitteita kohti edetään parantamalla ja kehittämällä:

- julkisen ja yksityisen liikenteen yhteyksiä Kainuuseen ja Kainuun sisäisten liikenneyhteyksien kuntoa ja palvelutasoa.
- itä- ja länsisuuntaisia kansainvälisiä liikenneyhteyksiä sekä muita Kainuun kannalta merkittäviä (strategisia) valtakunnallisia ja kansainvälisiä yhteyskäytäviä.
- Kajaanin lentoyhteyksiä.

Kuvia, esim: lentokone, juna, bussi, riksataksi, lainattavat pyörät torilla, sähköauton latauspiste

8. Hyvä arki

Maaseutumaisessa Kainuussa on turvallinen, toimiva ja vetovoimainen asuin-, työ- ja yrittäjyysympäristö:

- Kaikki toimii ja sujuu = Hyvä elämä
- Asioiden hoito etänä ja kotoa käsin on vaivatonta ja helppoa sähköisten palvelujen yhä yleistyessä.

Kainuussa on loistavat harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet:

- Työn, arjen ja vapaa-ajan vaivaton yhteensovittaminen lisää hyvinvointia ja Kainuun vetovoimaa.

Kainuussa tähdätään siihen, että maakunta toimii tehokkaasti sekä pienissä yhteisöissä että koko alueella:

- Kainuussa on erilaisia viihtyisiä ja toimivia asumisvaihtoehtoja, luonnonläheisyyttä ja edullista asumista.
- Maaseutualueille saadaan toimiva ja kattava palvelukeskusten verkosto.
- Kainuun vetovoimaisuus elinkeinojen, yritysten sijoittumispaikkana ja opiskelu-, työ- sekä lomapaikkana vahvistuu.
- Kainuun energiatehokkuutta, uusiutuvien paikallisten raaka-aineiden käyttöä ja omavaraisuutta kasvatetaan.
- Kainuussa saavutetaan korkeatasoiset toiminta- ja tietojärjestelmät, joista yritykset, yhteisöt, asukkaat ja matkailijat saavat hyvää palvelua ja ajantasaisen tiedon nopeasti.

Kainuulaiset kokevat asuinalueensa turvalliseksi ja luonto on hyvinvoinnin lähde jokapäiväisessä elämässä.

- Eletään luonnon kanssa sopuissa ja hyödynnetään luonnon antimia, kuten marjat, sienet, kalat ja riista.

Kainuussa halutaan parantaa asukkaiden hyvinvoinnin kaikkia osa-alueita: terveys, yhteisöllisyys, osallisuus, työllisyysaste sekä toimeentulo.

Kainuu on ensimmäinen maakunta, joka yhdistänyt perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon. Niin sanottu Kainuun malli otettiin käyttöön jo vuonna 2005, ja toimintamalli jatkuu edelleen.

Ainoana sairaalana Suomessa Kainuun uuden sairaalan rakentamisessa hyödynnetään puuta, jolla on myönteisiä vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin.

Sanoja palluroihin ja/tai kuvia seuraavista, (osa kuvista matkailun sivuille): **Luontoliikunta:** Patikointi, maisemat, ulkoilu, retkeily, sienestys, marjastus, kalastus, umpihankiihito. **Urheilu:** uinti, jääkiekko, laskettelu, hiihto, pesäpallo. **Tapahtumia:** Kainuun rastiviikko, Lost in Kainuu, Suopotkupallo, Kuhakunkku, Kuhmon kamarimusiikki, Sommelo. **Kulttuuria:** Teatterit, Kajaani Dance, Generaattori, Kaukametsä. **Muuta:** Uusi sairaala. Asuminen.

9. Kainuu nyt

Kainuussa on poikkeuksellisen vahva maakuntaidentiteetti. Kainuun maakuntalaulu, Nälkämaan laulu, on laajasti tunnettu ja pidetty.

"Kuulkaa korpeimme kuiskintaa,

jylhien järvien loiskintaa!

Meidänpä mainetta mainivat nuot

koskien ärjyt ja surkeat suot!

Meidänpä vapautta vaarat on nää!

Meidän on laulua lahtien pää!

Meille myös kevätkin keijunsa toi,

rastas ja metso täälläkin soi."

Kainuun maakuntakuvatutkimuksen (2017) mukaan Kainuusta piirtyy myönteinen kuva, mutta se on heikosti tunnettu. Kuitenkin mitä paremmin Kainuuta tuntee, sitä myönteisempi kuva alueesta on.

Tavoitteena on:

Myönteinen maakuntakuva vahvistuu ja tietoisuus Kainuun tarjoamista mahdollisuuksista laajenee:

➤ Tiedotetaan työmahdollisuuksista sekä yrittäjyyden ja investointien näkymistä että sujuvasta arjesta ja elämänlaadusta kauniin luonnon Kainuussa.

➤ Kainuussa on vahvaa osaamista, innovatiivisuutta sekä rohkeutta kokeilla uutta.

Alueen vetovoiman kasvu tuo lisää asukkaita, matkailijoita ja investointeja Kainuuseen:

➤ Tuetaan luontaisiin vahvuuksiin perustuvia palveluja.

➤ Kehitetään Kainuun koulutustarjontaa (yliopisto- ja korkeakoulutus sekä toinen aste).

Matkailijoiden ja kesämökkiläisten/ kakkosasuntojen määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Kesämökkien määrä on kasvanut lähes 18 % (12 529 kesämökkiä) ja yöpymiset yli 17 % (931 130 yöpymistä) (v. 2016).

Valokuituverkko on hyvä, yli puolivälin tavoitteestaan. Kiinteä laajakaistayhteys, 100 Mbit/s, on noin 2/3 Kainuun kotitalouksista (josta valokuitu n. 51 %). Langattomat 3G- ja 4G -verkot täydentävät kiinteitä verkkoja ja kattavat lähes koko Kainuun alueen, vaikka joitakin katvealueita vielä löytyy.

Kainuussa itsensä onnelliseksi kokevien osuus 52,2 % on suurempi kuin koko maan osuus 50,1 %

Et varmaan arvannut, että:

➤ Puolangalla Kainuussa on Manner-Suomen niin sanottu keskikohta eli puoliväli. Se on laskettu puolittamalla ensin Manner-Suomi pohjois-eteläsuunnassa eli Utsjoen Nuorgamista Hangon Tulliniemeen ja tältä leveyspiiriltä uudelleen länsi-itäsuunnassa Oulunsalosta itärajalle.

➤ Suomen kansalliseepos Kalevala syntyi Kainuussa ja nykyään Kuhmossa toimii Kalevala-informaatiokeskus Juminkeko.

➤ Suosittu elektronisen mobiiliurheilun peli Critical Ops on peräisin kajaanilaiselta Critical Force- pelifirmalta, ja sillä on yli miljoona päivittäistä pelaajaa.

➤ Sotkamon Vuokatissa on valmennettu xx olympiamitalistia.

➤ Kainuun korkein paikka on Hyrnsalmella Paljakan näkötornin huippu, joka yltää 404 metrin korkeuteen.

Puhekuplaan: "Meillä on puoli vuotta pimeyttä ja ankeutta mutta silti meillä on maailman onnellisimmat ihmiset? Missä salaisuus piilee? Ehkä vastaus on neljä vuodenaikaa, puhdas luonto, raikas ilma, luonnonrauha sekä mahdollisuus liikkua luonnossa. Kun pitkä ja pimeä talvi on selätetty, kevätauringon loistaessa puhtailla lumihangilla, ihmiset osaavat arvostaa sitä todella paljon - samoin tulevaa kesää, jolloin kerätään voimia uuden pimeän kauden päihittämiseen".

10. Tilastotietoja

Kainuussa on v. 2017 lopussa 73959 asukasta ja kahdeksan kuntaa: Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi.

Kajaani on maakunnan suurin kaupunki ja maakuntakeskus, joka sijaitsee Oulujärven itäpuolella, Kajaaninjoen varrella. Kajaanissa on Kainuun liikenteen solmukohdat, lentokenttä ja henkilöliikenteen päärautatieasema.

Kainuu on pinta-alaltaan suunnilleen Belgian kokoinen. Kainuun koko pinta-alasta 11 % on makeaa vettä ja maapinta-alasta peräti 81 % on metsämaata.

Lisätään kartta, jossa on kuntien kohdalla väestön määrä, esim: <https://www.kainuunliitto.fi/tilastot-ja-ennakointitieto>

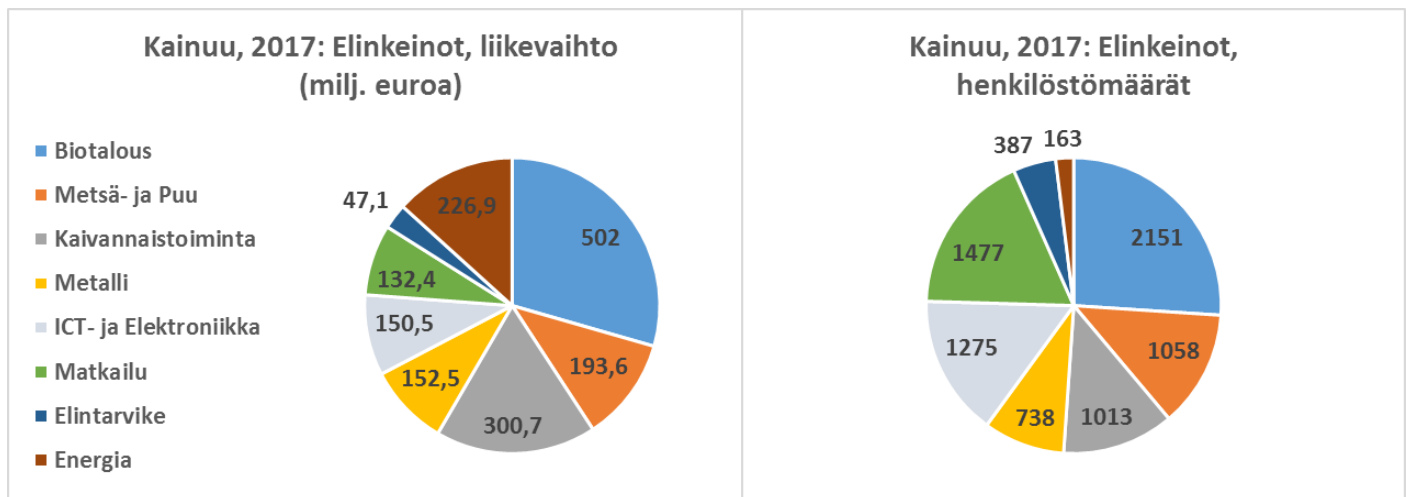
Tietoja palluroihin tms: BKT per asukas 27160 eur (2016) Työpaikat lkm 26713 (2015) Työvoima henkeä 33192 (2015)

Vienti kasvoi 43 % 208 miljoonaan euroon (2016) Vientiyritykset lkm 91 Yrityskanta lkm 4109 (2016)

Uusiutuvan energian osuus energiankulutuksesta 65 % (2015)

Asuntokuntien keskikoko 83,9 m2 (2017) Ylioppilastutkinnot 372 kpl (2016)

Biotalous, useita toimialoja sisältäen, on Kainuun kärkitoimialoista selkeästi liikevaihdoltaan ja henkilöstömäärältään suurin, ja sen osana olevalla metsäbiotaloudella on myös vahva osuus elinkeinoissa. Muut kärkialat seuraavat perässä (Kuva 3).

Kuva 3. Kainuun elinkeinotoiminnan alojen liikevaihto ja henkilöstömäärä v. 2017.

Takakansi

Kainuun liitto

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

Puh. vaihde 08 615 541

kainuunliitto@kainuu.fi

www.kainuunliitto.fi

Lisätään kartta jossa näkyy Kainuun asema Suomessa ja Euroopassa

(Karttaan merkitään etäisyydet: Helsinki 568 km, Bryssel noin 2 000 km, Pietari 636 km)

Kainuu-ohjelma on kokonaan luettavissa osoitteessa www.kainuunliitto.fi/kainuu-ohjelma